

NA CESTĚ KE KOMPETENTNÍMU UČITELI

Koželuhová Eva | Koželuh Ondřej | Podpera Milan

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY
V PLZNI

Na cestě ke kompetentnímu učiteli

Autoři: Koželuhová Eva, Podpera Milan, Koželuh Ondřej

Recenzenti: PhDr. Barbora Loudová Stralczynská, Ph.D., PhDr. Jana Poche Kargerová, Ph.D.

Jazyková korektura: Petra Topolčany

Grafická úprava a obálka: Martin Platil

Vydala: Západočeská univerzita v Plzni, Univerzitní 8, 301 00 Plzeň

Rok vydání: 2023

Vytiskl: Dragon Print s.r.o., Klatovská tř. 24, 301 00 Plzeň

ISBN 978-80-261-1163-4

ISBN 978-80-261-1162-7 (brožovaná vazba)

© Západočeská univerzita v Plzni

Materiál vznikl za finanční podpory v rámci Otevřené výzvy hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus.

Obsah

Poděkování	2
Slovo úvodem	3
Teoretická východiska	4
Vznik nástroje a jeho ověřování	5
Jak s nástrojem pracovat	6
Literatura	7

Poděkování

Tato publikace by nevznikla bez odborné i lidské podpory mnoha spolupracujících osob. Do průběhu vytváření nástroje reflexe a sebereflexe pedagogické práce se zapojily dvě desítky mateřských škol z Plzně a Prahy. Děkujeme kolegyním z pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, katedry preprimární a primární pedagogiky, že byly ochotny nástroj ověřit v rámci svých pedagogických praxí, realizovaných ve studijním programu Učitelství pro MŠ. Děkujeme recenzentům za cenné podněty a rady. A v neposlední řadě děkujeme studentům studijního programu Učitelství pro MŠ, kteří se do ověřování zapojili a svými postřehy pomohli k finální verzi nástroje reflexe a sebereflexe studenta.

Děkujeme kolektivům spolupracujících škol:

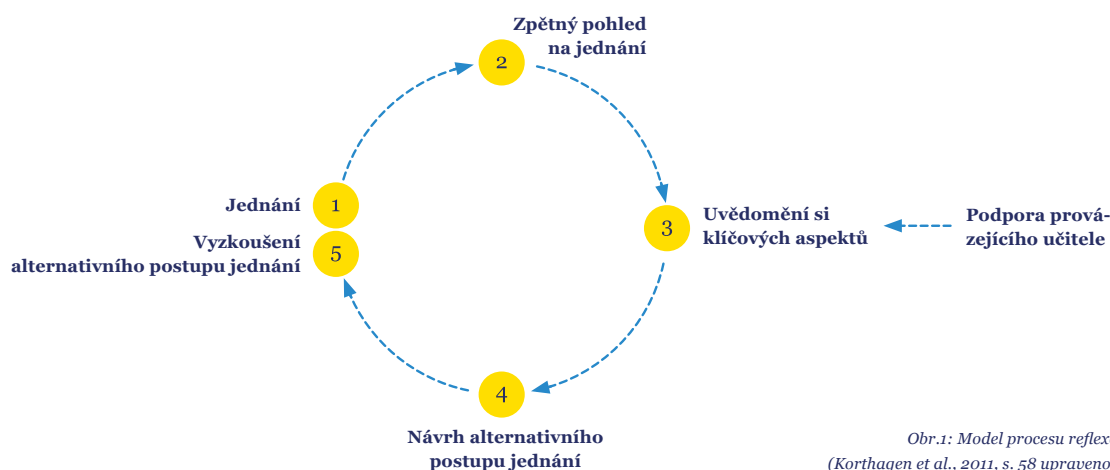
6. mateřská škola, Republikánská 6, Plzeň
7. mateřská škola, Kralovická 35, Plzeň
22. MŠ, Mánesova 67, Plzeň
24. MŠ, Schwarzova 4, Plzeň
25. MŠ, Ruská 83, Plzeň
51. MŠ, Částkova 6, Plzeň
55. MŠ, Mandlova 6, Plzeň
57. MŠ, Nad Dalmatinkou 1, Plzeň
63. MŠ, Lábkova 880, Plzeň
64. MŠ, Pod Chlumem 1235, Plzeň
87. MŠ, Komenského 1366, Plzeň
91. MŠ, Jesenická 1262, Plzeň
MŠ Kardinála Berana, Baarova 36, Plzeň
Fakultní mateřská škola Sluníčko pod střechou, Praha
Fakultní mateřská škola se speciální péčí, Praha
Fakultní mateřská škola Na výšinách, Praha
Mateřská škola Opletalova, Praha
Mateřská škola Sokolovská, Praha
Mateřská škola Štolmířská, Praha
Mateřská škola Semínko, o.p.s., Toulcův Dvůr, Praha
Přírodovědná školka Rybička, Univerzita Karlova, Praha

Slovo úvodem

Práce učitele a učitelky mateřské školy je krásná, ale také nesmírně náročná. Dospělý na sebe bere velkou zodpovědnost a vstupuje do života dítěte s tím, že ho výrazně ovlivní. Specifika práce učitele v předškolním vzdělávání plynou jak z vývojových charakteristik předškolního období, tak z diverzity dětí a rodin, které do mateřských škol přicházejí. Mateřská škola je často prvním místem, kde dítě vystupuje mimo okruh rodiny a získává další zkušenosti. Vstupuje do nových sociálních rolí a musí překonávat mnohé těžkosti. Učitelé musí být připraveni na svou práci tak dobře, aby dokázali vnímat individuální potřeby každého dítěte, podpořili jej a vytvořili prostředí, ve kterém bude dítěti dobře a bude se moci rozvíjet jeho potenciál. To pro vzdělavatele budoucích učitelů není lehký úkol, a proto jsme hledali cesty, jak poskytnout studentům a jejich provázejícím učitelům oporu v jejich profesním rozvoji. Věříme však, že nástroj může být užitečný i pro ředitele mateřských škol v rámci jejich péče o rozvoj učitelů či pro každého učitele, který chce dál profesně růst.

Teoretická východiska

V posledních letech v úvahách o konceptu pojetí přípravy na profesi učitele vystupuje do popředí model učitele jako reflektivního praktika (Korthagen et al., 2011; Spilková, 2006; Syslová, 2017; Višňovský, Kaščák & Pupala, 2006; Vítečková, 2018). V praxi to znamená, že je kladen důraz na schopnost „vidět“ a chápat vlastní jednání či chování v situačním kontextu. K tomu učitel využívá reflexi a sebereflexi. Reflektovat znamená zrcadlit. Reflexe je „uvědomění si své situace a pozice v konfrontaci s tím, jak nás vidí ostatní; jinými slovy je to schopnost adekvátně a kriticky chápat, co se v našem světě a s námi v něm děje“, zatímco sebereflexe je „určitý vnitřní dialog, jde vlastně o odpovědi na otázky, které si v souvislosti se svou činností klademe“ (Pišová & Černá, 2006, s. 14). Přikláníme se k pojetí reflexe dle Deweye (Korthagen et al., 2011), kdy dochází k propojování zkušenosti praktické s teoretickými poznatky. V tomto procesu je významná úloha provázejícího učitele či vzdělavatele, kteří pomáhají studentovi nahlédnout a uvědomit si klíčové aspekty jednání či chování (Obr.1.)

Obr.1: Model procesu reflexe (Korthagen et al., 2011, s. 58 upraveno)

Student je považovaný za klíčového aktéra vlastního profesního rozvoje (Vermunt & Verloop, 1999). Je to on, kdo postupně rozvíjí své reflektivní dovednosti, díky čemuž je schopen i po dokončení studia neustále pracovat na svém profesním rozvoji, učit se novému a adaptovat se v měnících se podmínkách. Nástroj pro reflexi a sebereflexi studentů vznikl z důvodu potřeby individualizovat přípravu budoucích učitelů a poskytnout každému studentovi, na jakémkoli stupni profesního rozvoje, přiměřenou oporu. Vycházeli jsme ze zkušenosti, že vstupní úroveň znalostí, dovedností, ale také očekávání a představ o učitelské profesi se u jednotlivých studentů velmi liší.

Při tvorbě jsme vycházeli z fází profesního vývoje učitele (Svatoš, 2006), přičemž jsme se soustředili na oblast motivace, utváření představy o sociálně-osobnostní roli učitele a roli didaktickou a reflektivní. Inspirací nám byly také zahraniční zkušenosti s přípravou budoucích učitelů, které staví na postupné gradaci náročnosti pedagogických praxí, posilování významu provázejícího učitele a strukturované sebereflexi (Kosová, 2016). Právě struktura sebereflexe je charakteristickým rysem navrženého nástroje pro reflexi a sebereflexi, neboť student postupuje od jednodušších (snáze dosažitelných) profesních rozvojových cílů k cílům náročnějším a komplexnějším.

Vznik nástroje a jeho ověřování

Proces tvorby nástroje pro reflexi a sebereflexi studenta probíhal v několika fázích:

Září–prosinec 2021: Diskuse o potřebách studentů, o existujících nástrojích pro hodnocení kvality učitele. Vymezení klíčových oblastí rozvoje profesních kompetencí studentů – budoucích učitelů v souladu s požadavky jednotlivých pedagogických praxí.

Leden–srpen 2022: Návrh první podoby nástroje pro reflexi a sebereflexi. Při tvorbě jsme vycházeli z profilu absolventa studijního programu Učitelství pro MŠ a cílů a obsahu jednotlivých pedagogických praxí. Dále jsme se inspirovali některými současnými nástroji pro hodnocení práce učitele v předškolním vzdělávání. Prvním z nich byl Kompetentní učitel pro 21. století (Step by Step, o.p.s. ČR), doplněný Nástrojem pro hodnocení kvality práce učitele předškolního vzdělávání (Škardová, 2015). Druhým pak Rámec profesních kvalit učitele mateřské školy (Syslová & Škarková, 2006). Všechny tyto materiály obsahují přehled jednotlivých profesních kompetencí, který jsme však pro potřeby gradace rozvoje kompetence potřebovali podrobněji definovat. Další inspirací nám byl materiál Kartičky pro formativní hodnocení studenta učitelství (Vaculík Pravdová a kol.), který nás zaujal pojetím formátu a způsobem, jak se s ním dá pracovat. Ocenili jsme zkušenost autorů, že pro studenty je smysluplnější mít nástroj v podobě, kdy s ním mohou nakládat podle svých potřeb, což klasické hodnotící archy neumožňují. Ve fázi prvního návrhu byly k diskusi o podobě a obsahu nástroje přizvány ředitelky mateřských škol, které s naší pedagogickou fakultou spolupracují při zajištění pedagogických praxí. V závěru období proběhl seminář pro provázející učitele, na kterém měli možnost si nástroj vyzkoušet a naučit se jej využívat pro podporu studentů v rámci pedagogických praxí.

Září 2022–leden 2023: I. fáze ověřování. Do ní se zapojili všichni studenti druhého a třetího ročníku studijního programu Učitelství pro MŠ, a to jak prezenční, tak kombinované formy. Tito studenti začali s nástrojem, s podporou vyučujících pedagogických praxí a provázejících učitelů, pracovat. Stejným způsobem probíhalo souběžně ověřování v rámci pedagogických praxí stejného oboru na pedagogické fakultě Univerzity Karlovy. V závěru období studenti reflektovali své zkušenosti v rámci závěrečných kolokvií. Provázející učitelé předávali své zkušenosti prostřednictvím dotazníkového šetření. Na základě výsledků byl nástroj upraven.

Únor–květen 2023: II. fáze ověřování, probíhala stejným způsobem jako fáze předchozí. Výjimkou bylo využití nástroje v portfoliích studentů, předkládaných v rámci státní závěrečné zkoušky. Výsledky vedly k další úpravě nástroje.

Květen–červen 2023: Finální podoba nástroje.

Jak s nástrojem pracovat

Nástroj má podobu kartiček, přičemž každá kartička obsahuje jeden profesní cíl, respektive aspekt profesní kompetence učitele. Kartičky jsou barevně odlišeny a rozděleny do následujících oblastí:

■	Já jako učitel – můj profesní rozvoj	Definování si a vyjasnění si představy sebe sama jako učitele. Hledání cest k profesnímu růstu.
●	Komunikace s dětmi	Interakce s dětmi, uplatňování respektujícího a partnerského přístupu.
●	Vedení třídy – péče o třídní klima	Řízení třídy a zvládání úkonů s tím spojených, včetně dokumentace. Podpora rozvoje prosociálních vztahů, vytváření emočně bezpečného prostředí pro každé dítě.
◆	Pedagogická diagnostika, hodnocení a sebehodnocení dítěte	Poznávání dětí a porozumění jejich individuálním potřebám, vývojovým zvláštěnostem a zájmům. Podpora rozvoje sebepojetí dítěte.
▶	Plánování a realizace vzdělávání	Znalost a aplikace vhodných vzdělávacích metod a organizačních forem s důrazem na aktivní podíl dítěte.
▼	Plánování a práce s cíli	Promyšlenost v pedagogickém projektování s důrazem na rozvoj klíčových kompetencí a uplatnění integrujícího přístupu.
▲	Plánování a individualizace	Uplatňování individualizovaného přístupu při plánování i realizaci vzdělávacích činností.
○	Komunikace s dospělými aktéry vzdělávání	Uplatnění partnerského přístupu ke kolegům a rodičům dětí.
★	Příprava prostředí podporujícího učení dítěte	Nastavení věcných podmínek pro zajištění wellbeingu dětí a optimalizace procesu učení.

Při výběru profesních cílů by měl student postupovat tak, že v každé oblasti postupuje od základní úrovně výše. Vždy hledá důkazy, že daného cíle již dosáhl. Důkaz, v podobě např. svého komentáře, konkrétního výroku, ukázky pedagogické přípravy, fotografie aj., společně s danou kartičkou zakládá do svého profesního portfolia. Díky tomuto postupu může identifikovat úroveň svého aktuálního vývoje profesních kompetencí, vztahujících se k dané oblasti a plánovat, na čem ve svém profesním rozvoji bude dál pracovat. Tento proces probíhá spirálovitě, avšak neočekává se, že student během studia dosáhne maximální úrovně ve všech sledovaných oblastech. Cílem je naučit se reflektovat úroveň svého profesního rozvoje, aktivně hledat cesty k růstu a propojovat si praktické zkušenosti s teoretickými poznatky. Nástroj umožňuje posun v rámci individuálních možností studenta a dosažení jeho maximálního osobního potenciálů v době studia. Předpokládá se, že student se naučí s nástrojem pracovat tak, že jej bude moci využívat i po vstupu do praxe.

Literatura

Korthagen, F. A. J. (2011). Jak spojit praxi s teorií: didaktika realistického vzdělávání učitelů. Paido.

Kosová, B. (2016). Profesionální příprava budoucích učitelů a cvičný učitel' vo svetle medzinárodných trendov. In: Švec, V., Lojdová, K. a Pravdová, B. Učitel'ské praxe – současné poznatky a perspektivy. Brno: Masarykova univerzita.

Nehyba, J., Lazarová, B., Kolb, D. A., Korthagen, F. A., Boud, D., Jarvis, P., ... & Valenta, J. (2014). Reflexe v procesu učení. Desetkrát stejně a přece jinak. Brno: Masaryk University.

Nešpor, M., & Lukáš, V. (2004). Fakultní učitel – mentor. *e-Pedagogium*, 4(4), 42-49.

Nezvalová, D. (1998). Reflexe v pregraduální přípravě učitelů (zahraniční zkušenosti). *Pedagogická orientace*, 8(4), 33-42.

Pišová M., & Černá M. (2006). Pro mentory projektu KLINICKÝ rok. Vedení pedagogické praxe. Univerzita Pardubice.

Pravdová, B. (2015). Já jako učitel: profesní sebepojetí studenta učitelství. Brno: Masarykova univerzita.

Spilková, V. (2005). Proměny primárního vzdělávání v ČR. Portál.

Step by Step, o.p.s. ČR (2011). Kompetentní učitel 21. století: Mezinárodní profesní rámec kvality ISSA.

Svatoš, T. (2013). Student na cestě k učitelství – inspirace z výzkumné praxe. *Pedagogická orientace*, 23(6), 786–809.

Syslová, Z. (2017). Učitel v předškolním vzdělávání a jeho příprava na profesi. Masarykova univerzita.

Syslová, Z., & Škarková, L. (2015). Rámec profesních kvalit učitele mateřské školy. Masarykova univerzita.

Škardová, M. (2015). Nástroj pro hodnocení kvality práce učitele předškolního vzdělávání. Step by Step, o.p.s. ČR.

Urbánek, P. (2008). K modelům praktické přípravy studia učitelství. In Bendl, S., Kucharská, A., a kol. Kapitoly ze školní pedagogiky a školní psychologie: skripta pro studenty vykonávající pedagogickou praxi. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta.

Vaculík Pravdová, B., a kol. Kartičky pro formativní hodnocení studenta učitelství.

Dostupné z: <https://www.ucitelnazivo.cz/karticky-pro-formativni-hodnoceni>

Vermunt, J. D., & Verloop, N. (1999). Congruence and friction between learning and teaching. *Learning and Instruction*, 9(3), 274–280.

Višňovský, E., Kaščík, O., & Pupala, B. (2012). Pedagogický dualismus teoretického a praktického: historické pozadí a současné ilúzie. *Pedagogická orientace*, 22(3), 305–335.

Vítečková, M. (2018). Začínající učitel: jeho potřeby a uvádění do praxe. Paido.

Moje poznámky:

Sledované oblasti

- 1** **Já jako učitel – můj profesní rozvoj**
- 2** **Komunikace s dětmi**
- 3** **Vedení třídy – péče o třídní klima**
- 4** **Pedagogická diagnostika, hodnocení a sebehodnocení dítěte**
- 5** **Plánování a realizace vzdělávání**
- 6** **Plánování a práce s cíli**
- 7** **Plánování a individualizace**
- 8** **Komunikace s dospělými aktéry vzdělávání**
- **Příprava prostředí podporujícího učení dítěte**

<p>1.1 ■</p> <p>Dokážu zaujmout hodnotící stanovisko k pozorované práci učitele a obhájit jej</p>	<p>1.2 ■</p> <p>Definoval/a jsem si, jakým chci (nechci) být učitelem, co je mi v pedagogické práci blízké</p>	<p>1.3 ■</p> <p>Dokážu popsat své silné/slabe stránky související s představou mého ideálního pedagogického „já“</p>
<p>1.4 ■</p> <p>Vím, jaké kroky musím podniknout k dosažení svého chtěného pedagogického „já“</p>	<p>1.5 ■</p> <p>Mám stanovený cíl, co chci v následujícím období rozvíjet a podporovat v rámci svého profesního rozvoje</p>	<p>1.6 ■</p> <p>Projevuji zaujetí pro profesi učitele/ky mateřské školy a pro práci s dětmi</p>
<p>1.7 ■</p> <p>Sdílím své zkušenosti a prožitky z praxe, nebojím se učit z chyb, chybu vnímám jako příležitost k učení</p>	<p>1.8 ■</p> <p>Pro svůj profesní růst využívám různé zdroje – literaturu, internet, semináře, metody, zkušené kolegy apod.</p>	<p>1.9 ■</p> <p>Vytvářím si své profesní portfolio, kde dokladuji, jak o profesi přemýšlím, kam a jak směřuji, jak se rozvíjím</p>
<p>1.10 ■</p> <p>Jsem schopen/schopna ve své pedagogické činnosti posoudit svoje přednosti a limity a pracovat na svém dalším rozvoji.</p>		

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

<p>2.1 ●</p> <p>Komunikuji s dětmi přiměřeně jejich věku (děti mi rozumí)</p>	<p>2.2 ●</p> <p>Přistupuji ke všem dětem s úctou a respektem</p>	<p>2.3 ●</p> <p>Vhodně pracuji s hlasem, a to jak při vedení dětí, tak při předčítání</p>
<p>2.4 ●</p> <p>Jsem autentický/á, „nehraji si na učitele“, ale s dětmi vše prožívám, spolu s nimi objevuji a poznávám, jsem jim partnerem</p>	<p>2.5 ●</p> <p>Dokážu navázat komunikaci a vztah se všemi dětmi ve třídě. Dávám dětem zažít, že jsou vítané a přijímané, s každým dítětem mám osobní kontakt</p>	<p>2.6 ●</p> <p>Naslouchám dětem a vnímám jejich potřeby, jsem dětem stále k dispozici</p>
<p>2.7 ●</p> <p>Poskytuji oporu a útěchu dětem, které potřebují okamžitou emocionální podporu</p>	<p>2.8 ●</p> <p>Poskytuji každému z dětí prostor pro sebevyjádření, organizuji činnosti tak, aby děti měly čas se sdílet</p>	<p>2.9 ●</p> <p>Vytvářím bezpečný prostor a atmosféru, kde může každé dítě sdílet své zkušenosti či prožitky</p>

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

<p>3.1</p> <p>Pomáhám dětem řešit konflikty, učím je, jak konfliktní situace zvládat a jak jim předcházet</p>	<p>3.2</p> <p>Zařazuji hry a činnosti pro rozvoj sociálních vztahů</p>	<p>3.3</p> <p>Přistupuji k dětem spravedlivě, nedělám mezi nimi rozdíly. Zároveň ale respektuji jejich rozdílné dispozice, možnosti a zájmy a poskytuji každému takovou podporu, kterou potřebuje</p>
<p>3.4</p> <p>Přistupuji k dětem bez předsudků a stereotypů (genderových, rasových, kulturních apod.)</p>	<p>3.5</p> <p>Zvládám zajistit bezpečnost dětí při pobytu ve třídě i venku</p>	<p>3.6</p> <p>Jsem dětem vzorem v řeči i jednání, co požaduji po nich, dodržuji sám/a, jsem autentický/á</p>
<p>3.7</p> <p>Dokážu organizovat průběh režimových momentů (stolování, hygiena, oblékání apod.)</p>	<p>3.8</p> <p>Vedu děti k samostatnosti, organizuji režimové momenty tak, aby měly maximální prostor pro samostatné jednání</p>	<p>3.9</p> <p>Zvládnou realizovat základní administrativu, která je součástí práce učitelky MŠ (zápis do třídní knihy, docházka apod.)</p>
<p>3.10</p> <p>Zasáhnu, pokud děti nerespektují ostatní; zasahuji také v případě vzájemného osočování</p>	<p>3.11</p> <p>Podporuji u dětí spolupráci, nikoli soutěživost, pravidelně využívám kooperačních činností</p>	<p>3.12</p> <p>Zapojuji děti do tvorby pravidel, společně s nimi hledám řešení některých situací</p>

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

3.13

V rámci skupinových diskusí dávám dětem prostor vyjádřit odlišný názor, vedu děti k diskusi, k přemýšlení o tom, jak by se v dané situaci zachovaly ony samy

Proč si to myslím

<p>4.1</p> <p>Všímám si činností, projevů a chování jednotlivých dětí</p>	<p>4.2</p> <p>Dokážu popsat charakteristiky, potřeby a zájmy každého dítěte</p>	<p>4.3</p> <p>Dávám dětem popisnou zpětnou vazbu k jejich chování a vyjadřování se</p>
<p>4.4</p> <p>Vedu děti k tomu, aby se samy dokázaly hodnotit a vnímaly, co už umí, znají, dokážou</p>	<p>4.5</p> <p>Zaznamenávám individuální pokroky jednotlivých dětí a postřehy vztahující se k jejich potřebám a zájmům</p>	<p>4.6</p> <p>Na konci práce (dne) s dětmi reflektuji, co se naučily, co by příště mohly udělat jinak, jaké doporučení by mohly poskytnout dalším dětem</p>
<p>4.7</p> <p>Využívám různé metody sebehodnocení (emotikony, verbální, teploměr, semafor, sebehodnoticí listy apod.)</p>	<p>4.8</p> <p>K sebehodnocení dávám dětem předem jasná kritéria (podle čeho poznám, že...), na tvorbě kritérií umožňuji dětem se spolupodílet</p>	<p>4.9</p> <p>Dávám dětem příležitost k pozitivnímu sebehodnocení a konstruktivní zpětné vazbě směřující k ostatním (vrstevnické hodnocení)</p>

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

<p>5.1 ▶</p> <p>Dokážu identifikovat organizační formy, které učitelka využívá. Uvažuji o jejich vhodnosti/nevhodnosti vzhledem ke vzdělávacím cílům a potřebám dětí</p>	<p>5.2 ▶</p> <p>Dokážu identifikovat vzdělávací metody, které učitelka používá</p>	<p>5.3 ▶</p> <p>Dokážu vyhodnotit vhodnost použité organizace vzdělávání a navrhnout vhodnější organizaci vzhledem ke sledovanému cíli či potřebám dětí a jejich učení</p>
<p>5.4 ▶</p> <p>Dokážu vyhodnotit vhodnost používaných vzdělávacích metod a navrhnout metody vhodnější vzhledem ke sledovanému cíli či potřebám dětí a jejich učení</p>	<p>5.5 ▶</p> <p>Vypracovávám plány (na den, týden, měsíc), kde jsou zaznamenány cíle a také způsob reflexe výsledků učení</p>	<p>5.6 ▶</p> <p>Mé pedagogické přípravy vycházejí z pozorování a hodnocení dětí</p>
<p>5.7 ▶</p> <p>Plánuji aktivity nejen pro celou třídu, ale i pro menší skupiny a jednotlivce</p>	<p>5.8 ▶</p> <p>Předem promyslím, jaké situace mohou nastat (rizika) a připravím si varianty jejich řešení</p>	<p>5.9 ▶</p> <p>Dopřávám dětem dostatek času a prostoru pro volnou hru a spontánní aktivity (jak ve třídě, tak při pobytu venku)</p>
<p>5.10 ▶</p> <p>Využívám širokého spektra vzdělávacích metod, převažují metody, kdy je dítě samostatné a aktivně se učí</p>	<p>5.11 ▶</p> <p>Mluvím s dětmi o tom, co již o tématu v danou chvíli vědí, co by se chtěly dozvědět (před vlastní činností) a co se dozvěděly (po skončení činnosti)</p>	<p>5.12 ▶</p> <p>Umožňuji dětem volit téma, zjišťuji, co je zajímavé, a plánované činnosti tomu přizpůsobuji</p>

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

<p>5.13 ▶</p> <p>Umožňuji dětem podílet se na řízení vzdělávacího procesu – řízení projektu. Děti mohou stanovit cíl projektu a navrhnout a plánovat cestu k jeho dosažení</p>	<p>5.14 ▶</p> <p>Připravuji takové prostředí, které děti podněcuje ke hře a objevování</p>	<p>5.15 ▶</p> <p>Poskytuji dětem na výběr dostatek rozmanitého materiálu, který mohou využít k tvoření a nabízím jim činnosti, které je podněcují k řešení problémů</p>
<p>5.16 ▶</p> <p>Kladu dětem zkoumavé dotazy s cílem podnítit jejich hypotetické uvažování a předvídání, ptám se na jejich názory. Zajímám se o způsob uvažování dětí, o to, jak se co dozvěděly, jak k čemu došly, proč si to myslí atp.</p>	<p>5.17 ▶</p> <p>Nabízím činnosti s otevřeným koncem, které dětem umožňují hledat různé způsoby a varianty řešení, úkoly, které zahrnují pozorování, třídění, zkoumání materiálů, vytváření vlastních závěrů a sdílení svých nápadů a myšlenek</p>	

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

6.1 ▼	6.2 ▼	6.3 ▼
Formuluji vzdělávací cíl tak, že je kontrolovatelný. Navržená aktivita vede k naplnění cíle	Formuluji vzdělávací cíle tak, že jsou komplexní – rozvíjím znalosti, dovednosti, schopnosti, ale také postoje a hodnoty	Plánuji, z čeho a jak poznám, že došlo k naplnění plánovaného cíle
6.4 ▼	6.5 ▼	6.6 ▼
Porovnávám plánované cíle a dosažené výsledky. Zjištění využívám při následném plánování	Vyhodnocuji vhodnost zvolené vzdělávací strategie, metody a organizaci vzdělávání vzhledem k plánovaným cílům	V rámci jedné činnosti integruji vzdělávací cíle z několika vzdělávacích oblastí
6.7 ▼	6.8 ▼	6.9 ▼
Jednotlivé vzdělávací aktivity jsou vzájemně provázané a logicky na sebe navazují	Dokážu vysvětlit, jak se rozvíjejí klíčové kompetence	Dokážu popsat, zda a jak byla některá klíčová kompetence rozvíjena
6.10 ▼	6.11 ▼	6.12 ▼
Záměrně sleduji rozvoj klíčových kompetencí a plánuji vzdělávací činnosti tak, aby vedly k rozvoji konkrétní kompetence	Zařazuji různé obsahy a aktivity tak, aby děti mohly využívat různé styly učení a aby si každé našlo „to své“	Předkládám dětem aktivity, které vycházejí z jejich předchozích zkušeností, vědomostí a dovedností

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

6.13 ▼

Využívám zóny nejbližšího vývoje v učení, vybízím děti, aby si v případě potřeby zvolily jiný úkol (úkol, který zvládnou) a jsem připraven/a dětem takový úkol nabídnout

6.14 ▼

Snažím se nabízené činnosti vztahovat ke konkrétním životním situacím, propojovat je co nejvíce s reálným životem. Např. prostřednictvím exkurzí nebo na skutečných příkladech si děti mohou ověřit, jak lze nové znalosti uplatnit v praxi

Proč si to myslím

Proč si to myslím

<p>7.1 ▲</p> <p>Dávám dětem možnost volby činnosti či způsobu řešení úkolu</p>	<p>7.2 ▲</p> <p>V mé práci převažuje nabídka činností, které dítě může realizovat samostatně, bez mého přímého vedení (či s jiným než mým nabízeným řešením)</p>	<p>7.3 ▲</p> <p>Umožňuji dětem dělat aktivity nezávisle, podporuji jejich sebekontrolu a snahu odvést nejlepší práci. Dávám dětem korektivní zpětnou vazbu na jejich práci i chování, podporuji jejich iniciativu</p>
<p>7.4 ▲</p> <p>Vedu děti k postupnému přebírání zodpovědnosti za své chování i učení</p>	<p>7.5 ▲</p> <p>Vybírám takový vzdělávací obsah, který je pro děti zajímavý, je jim blízký a odpovídá jejich aktuálnímu zájmu</p>	<p>7.6 ▲</p> <p>Dokážu děti vhodně motivovat, využívám především jejich vnitřní motivace</p>
<p>7.7 ▲</p> <p>Přizpůsobuji nabídku činností pro děti tak, aby mohly pracovat přiměřeně svému tempu (pomaleji, rychleji...), respektuji jejich individuální potřeby, dávám jim možnost činnost dokončit</p>	<p>7.8 ▲</p> <p>Pružně reaguji na potřeby dětí a jejich aktuální zájem (prodloužení/zkrácení činnosti, změna aktivity, tématu). Nelpím na tom, co jsem si připravil/a</p>	<p>7.9 ▲</p> <p>Využívám veškerých neočekávaných změn a situací – příležitostí k učení, a reaguji na ně. Nabízím dětem takové aktivity, které budou korespondovat s aktuální situací a projeveným zájmem ze strany dítěte</p>
<p>7.10 ▲</p> <p>Při řízené činnosti převažuje skupinová, kooperativní či individuální činnost</p>	<p>7.11 ▲</p> <p>Předem plánuji, jak jednotlivým dětem poskytnu smysluplnou oporu při realizaci dané činnosti. Přizpůsobuji nabídku činností různým úrovním rozvoje dětí</p>	<p>7.12 ▲</p> <p>Při dělení dětí do skupin, či při přípravě aktivit pro skupiny zohledňuji zkušenosti, potřeby a zájmy jednotlivých dětí</p>

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

7.13

Plánuji činnosti tak, že zahrnují nejrůznější obory a gramotnosti (nejen aktivity výtvarné, hudební a pohybové, ale také přírodovědné, matematické, technické, digitální, jazykové apod.)

Proč si to myslím

<p>8.1 ☐</p> <p>Spolupracuji s průvodcem praxe (kolegyní), společně se domlouváme, konzultujeme, poskytujeme si zpětnou vazbu</p>	<p>8.2 ☐</p> <p>Komunikuji a spolupracuji se zákonnými zástupci dětí na základě partnerského přístupu</p>	<p>8.3 ☐</p> <p>Přemýšlím, jak rodiče a zákonné zástupce zapojit do života třídy</p>
<p>8.4 ☐</p> <p>Společně s rodiči a zákonnými zástupci hledáme cesty, jak podpořit dítě v jeho rozvoji</p>		

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

<p>★</p> <p>Využívám vizuálního, materiálního a dispozičního potenciálu třídy na maximum; zároveň nesvazuji děti přílišnými pravidly při jejím využívání</p>	<p>★</p> <p>Zařízení třídy upravuji podle potřeb a zájmů dětí – hračky, pomůcky, výzdoba. Myslím na individuální potřeby všech dětí</p>	<p>★</p> <p>Prostředí rozvíjí spontánní činnosti dětí; podněcuje je k tvořivosti, zkoumání a objevování, umožňuje jim zkoušet činnosti z praktického života (ponk, pokusy, vaření...)</p>
<p>★</p> <p>Ve třídě jsou předměty z domácího prostředí, které dětem umožňují cítit se v ní dobře (například fotografie rodiny)</p>	<p>★</p> <p>Třída není přehlcena hračkami, hračky jsou z kvalitního materiálu a rozvíjejí hru dětí</p>	<p>★</p> <p>Hračky, pomůcky a rozložení třídy je pravidelně obměňováno</p>
<p>★</p> <p>Ve třídě je prostor pro aktivity i relaxaci dětí (klidová zóna – prostor být „sám“)</p>	<p>★</p> <p>Prostředí třídy navozuje pocit bezpečí a pohody; převládají přírodní materiály a jemné barevné tóny</p>	<p>★</p> <p>Děti spolurozhodují a spolupodílejí se na vizuální podobě třídy</p>
<p>★</p> <p>Prostředí umožňuje skupinové a kooperativní činnosti</p>	<p>★</p> <p>Převládají tzv. otevřené hračky a materiál rozvíjející tvořivost a fantazii dětí</p>	<p>★</p> <p>Děti mají volně k dispozici nejen hračky, ale také pomůcky (např. lupy, hudební nástroje apod.) a materiál na tvoření</p>

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Proč si to myslím

Na cestě ke kompetentnímu učiteli

Z recenzních posudků:

Karty představují velice inovativní nástroj pro profesní rozvoj studentů a učitelek mateřských škol. Pilotáž mezi studenty prezenčního a kombinovaného studia ukázala, že kartičky vnímají jako vysoce přínosné nejen studenti na začátku studia, ale také učitelky s delší praxí a mentoři praxí. Vysoce si cenili toho, že karty zcela jasně dokumentují rozvoj kompetencí učitele, ale také jsou strukturovány podle oblastí profesního rozvoje.

PhDr. Barbora Loudová Stralczynská, Ph.D.

Musím vyzdvihnout důležitou funkci tohoto nástroje, kterou je sjednocování a zvyšování nároků na profesní způsobilost studentů při konání pedagogické praxe. Nástroj se stává důležitým podkladem pro systémovou spolupráci mezi pedagogickými fakultami a mateřskými školami, učitelé z praxe a v neposlední řadě může sloužit i pro další vzdělávání učitelů-mentorů.

PhDr. Jana Poche Kargerová, Ph.D.

Materiál vznikl za finanční podpory v rámci Otevřené výzvy hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus.

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY
V PLZNI

otevřeno

a.ba
ku.s
NADAČNÍ FOND